

**Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav hudební vědy
Sdružená uměnovědná studia
Úvod do uměnovědných studií**

Marie Štěpánová

učo: 437754

Semestrální práce

„Vznik subkultur“

2014

1

Úvod:

Během několika posledních desetiletí se badatelé z oblasti kulturních studií zabývali zkoumáním subkultur po dlouhou dobu považovaných za projev skrytých rozporů uvnitř společnosti. Poprvé to byli imigranti (Reggae, Rastafariáni), dělnická mládež (Mods, Punk), kteří se snažili nalézt sami sebe v novém, měnícím se světě. Převážně se pozornost věnovala rozboru tehdejší politické a ekonomické situaci v zemích. Ale dnes už nestačí hledat kořeny subkultur výhradně v boji společenských tříd proti místní politice nebo ustáleným sociálním normám, protože se společenské vědomí vřdycky podrobovalo vlivu vnějších okolností (dnes to jsou globalizace, šíření masmédií, autorita masové kultury, konzumní vztahy), což v naší době přispělo k rozpadu sociálních institucí a určité osamělosti lidí. Dnes se už nejedná pouze o rozpory mezi různými skupinami lidí, ale o rozpory uvnitř jednoho člověka, jedince. A subkultura v dnešní podobě odhaluje tu ještě neznámou stranu jedné osobnosti.

Definice pojmu

Subkultura- dost široký pojem pro označení řady sociálních jevů, které vznikly v poválečném období 20. st. a představovaly deviantní, kulturní proudy jako protest proti tehdejší společenské situaci. V současnosti pod tímto termínem lze chápat skupinu lidí, která vyznává specifické, mravní hodnoty a normy (velice odlišné od náhledů a pravidel většinové kultury), má charakteristické znaky, oblečení, způsob jednání, světonázor a tím tvoří svou vlastní kulturu v rámci kultury dominantní.

Etymologie slova

Slovo „subkultura“ bylo uvedeno do praxe Davidem Riesmanem v 1950. Jak je vidět ze samého původu slova předpona „sub“ naznačuje na „odlišnost“ sociální skupiny, která se projevuje především ve způsobu oblékání, jednání, v řeči, v atributice a v tvorbě. Na druhé straně, v případě slova „subalterní“, předpona „sub“ může znamenat „podřízený“, „podzemní“ vůči dominantní kultuře, což se potvrzuje v podobě občas agresivního chování představitelů některých subkultur (Punk, Skinheads) či v skryté, pasivní činnosti druhých (Goth, Emo).

Charakteristika

Subkultura, jako sociální jev, může existovat pouze na pozadí masové kultury. Právě ve fungujícím prostředí „normální“ společnosti se subkultura zbavuje základních společenských funkcí a získává svobodu v interpretaci skutečnosti. Subkultura je proto prostorem smělejších experimentů a lidských zážitků. Podle názoru Dicka Hebdigeho subkultury toho dosahují pomocí složitých kombinací obecných, všedních znaků a symbolů, které v kontextu subkulturního stylu odhalují nové, skryté významy.

Jinými slovy subkultury pomocí otevřených provokací nevědomě zkoumají „normální“ společnost ve snaze vyhledat skutečné příčiny všeobecné nespokojenosti (nejen masové, sociální, ale případně i osobní). A proto na jedné straně činnost subkultur může znamenat ohrožení sociální stability, společenského pořádku, ale na straně druhé je alternativní myšlení nezbytnou podmínkou pro duchovní rozvoj společnosti.

Příčiny vzniku subkultur

V základě každé společnosti, aby mohla existovat jako celek, leží řád- složitý systém mravních norem a hodnot, které předurčují lidské jednání a způsob myšlení. Na jedné straně takový řád umožňuje kolektivní práci a tvoří podmínky pro vznik nových, velice komplikovaných kulturních forem, jakými jsou umění, náboženství, věda a tím přispívá k rozvoji lidského vědomí. Ale na straně druhé tentýž řád značně omezuje oblast jednání jedince. Pokud se po člověku vyžaduje předem určené chování, jeho ostatní schopnosti často zůstávají nere realizované. Taková jednostranná zaměstnanost by pro člověka mohla vyvrcholit v osobní krizi, kdyby sama společnost neposkytovala spásu v jeho příslušnosti k určité rodině, třídě, národu, kde se problém samoidentity řešil taky kolektivně. Tak vzniká autorita společenského vědomí.

20. století se v tom příběhu skutečně stalo přelomným obdobím. Světové války a vlny revolucí vedly k rušení vžitých pořádků a nutily množství lidí k migracím. To následně vedlo k rozdělení rodin, národů. Staré vztahy se rozpadly, kulturní tradice byly zapomenuty, a lidé, hlavně mládež, se měli učit, jak se orientovat v novém světě. To byla doba, kdy dávno ustálený pořádek byl zpochybněn. Konflikt vyústil v otevřeném odporu k hodnotám masové společnosti ve formě kulturních hnutí. Subkultura, jako nový kulturní útvar, končila se starými předsudky, poskytovala prostor pro osmyslnění všech lidských zážitků a ve svém základu byla projevem právě nere realizované strany života. Hlavní hodnotou těch proudů byla individualita, styl, odlišnost. Oproti tomu se v masové kultuře lidí vždycky snažili být součástí davu, nelišit se, nerušit pořádek.

Závěr

Věcný konflikt mezi hodnotami společnosti a jedné osobnosti, se vždy projevoval v podobě radikálních proudů a odstupů od zdánlivé normy. Ten konflikt vychází z problému, že společnost chápeme jako dokonalý mechanismus, ale s lidmi to tak není. Když dochází k rozpadu sociálních institucí, společenských tříd, k porušení sociální rovnováhy, člověk začíná myslet jinak a naráží na svou vnitřní prázdnotu, která ho nutí hledat odpovědi v skrytých projevech všedního života a mění jeho myšlení. Od toho okamžiku už není člověkem davu, ale pod tlakem převládajícího světového názoru se snaží vytvořit komfortní prostředí, nějak ztělesnit předmět svého hledání- tak vznikají subkultury.

Seznam literatury:

1. HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. Praha: Dauphin, 2012. 239 s.
2. BORŮVKOVÁ, Lenka. K problémům působení masové kultury [rukopis]. 2000. 55 s.
3. BARKER, Chris. Slovník kulturních studií. Vyd.1. Praha: Portál, 2006. 206 s.
4. HENCKMANN, Wolfhart. Estetický slovník. Vyd.1. Praha: Svoboda. 1995. 229 s.